

Měšťan, Antonín

[**Waegemans, E.: Peter de Grote in de Oostenrijkse  
Nederlanden**]

*Opera Slavica*. 2001, vol. 11, iss. 1, pp. 62-63

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117360>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

filmové montáže citů, v níž se zračí autorovo kinematografické vzdělání. Podle Bínové Charitonov se nestal součástí ani ideologického klišé „socartu“, ani součástí fyziologického absurdu, zůstává originální a spíše než postnabokovským vidí ho jako variantu psychologické tradice ruské literatury a vítá v něm upřímnost a lidskost.

Badatelce je vlastní nejen schopnost analyzovat text díla stylem, ale vykazuje i dovednost vnímat autora komplexně jako fenomén literární doby. Tak je tomu například v jejím rozboru Šťasné Moskvy A. Platonova. Vydání knihy jako senzace roku 1991 v časopise *Novyj mir* vidí badatelka jako okamžik, v němž je žádoucí odhalit, proč se autor prudce odvrátil od svých utopických iluzí k antiutopickému varování. Bínová nachází paralely s M. Bulgakovem i svébytnost vidění Platonova a uvádí celou řadu citací jak z textu románu, tak kritických ohlasů na román, aby zdůraznila své pojetí díla jako tragedii celého pokolení dětí revoluce. Nesplněný sen Platonova po tom, aby revoluce především formovala duše, umožnil badatelce představit román jako antiutopii o ztrátě naděje na věčné štěstí. Bínová dokazuje ve svých tvrzeních nejen schopnost analyzovat podstatné koncepce autorů a jejich děl. Současně je precizuje, opírá se o znalost textu rozebraných děl, umí přesvědčovat věcně i emotivně.

Vzhledem k omezené možnosti zabývat se v tomto příspěvku danou problematikou podrobněji ponecháváme už na čtenářích časopisu, jak je dovede badatelka získat k tomu, aby si nakonec sami četbou přivlastnili současnou ruskou prózu. Galina Bínová má nepochybně značný podíl na ujasnění otázek, kam směřuje současná ruská próza a jaký je její charakter.

Do analýz badatelka nevnáší překladatelské aspekty, nevíšmá si otázky, jak jsou jí uvádění autoři přijímáni v zahraničí, zůstává převážně u samotných děl. Píše zásadně rusky a problematiku zvládá právě z pozice, jak k nám přinášet jí objeňované méně dostupné originální texty. V dané tématice se znamenitě orientuje a zvládá ji se zaujetím. Studie Bínové jsou opatřeny německými resumé a uvádějí přesné citace. Obraz putování člověka je samozřejmě v literární slovesnosti nekonečný, ve slovesnosti ruské pak právě tento obraz představuje zvláštnosti, jimiž se ruská literatura odlišuje od ostatních literatur. A to právě dovede G. Bínová zsvěceně i poutavým jazykem analyzovat a interpretovat.

*Květuše Lepilová*

**Waegemans, E.: Peter de Grote in de Oostenrijkse Nederlanden. Petr Velikij na zemljach Belgii.** Nakl. Benerus, Antverpy 1998, 363 s.

Knihy vydaná rusky a nizozemsky (vlevo ruský překlad, vpravo vlámský originál), je cenný příspěvek k osvětlení tzv. holandského období života Petra Velikého. Zapomíná se, že území dnešní Belgie, vzniklé 1830, bylo v Petrově době nazýváno „rakouské Nizozemí“. Car navštívil Antverpy, Brusel, Gent, Bruggy, Ostende, dále Namur, Liège a Spa. Poznal tedy značnou část dnešního belgického území.

Belgický autor nejdřív podal přehled ruských dějin od 17. do 19. století (s. 14-27). Pak vylíčil Petrovu druhou a poslední cestu do západní Evropy, na niž se car vypravil v lednu 1716. Do dnešní Belgie se dostal v dubnu 1717, kde pobyl necelý měsíc. Na zpáteční cestě z Francie znovu pobýval v dnešní Belgii, kde strávil konec června, červenec a začátek srpna 1717. Autor se jen krátce zmiňuje o carově první cestě na západ Evropy v letech 1697-98, kdy Petr také navštívil Nizozemí, tenkrát se však na území dnešní Belgie nedostal (s. 30). Car se snažil získat Francii na svou stranu a přerušit francouzsko-švédské spojení. Přitom nechtěl dráždit Rakousko, a proto při pobytu v rakouském Nizozemí (tj. dnešní Belgii) udržoval svůj plán v přísné tajnosti. Rakouské úřady pravý cíl carovy cesty do Francie neznaly; vyplývá to z tehdejších dokumentů (s. 32). Petr všude zdůrazňoval přátelství s Rakouskem. Také v Paříži se důvod rusko-francouzských jednání udržoval v tajnosti. E. Waegemans podává přehled zpráv ruských osobností o cestách na území dnešní Belgie, jak se zachovaly v ruských archívech (s. 42-77).

Zajímavá je kapitola „Obraz cara-tesaře v písemnictví“ (s.78-105). V r. 1785 vyšlo dílo Němce Jacoba Stählina „Originalanedoten von Peter dem Grossen“, v němž se líčí carova náklonnost vůči Nizozemcům a vykládá se, jak je hostil ruskými bliny a nutil je k pití. V Rusku vyšla 1798 kniha Ivana Golikova, vyprávějící podobné historky. Obě publikace poskytly látku k vyprávění dalších autorů; zmíněné knihy několikrát znovu vyšly v 19. století, také v laciných vydáních (s. 82). Je škoda, že Waegemans si nevšiml zpracování tzv. holandského období carova života v klasické ruské literatuře. Zato belgický autor poukazuje na to, že nizozemsky píšící autorka Elisabeth Koolhaart (1664-1736) pod dojmem setkání s Petrem Velikým napsala lyrickou „píseň“ o ruském carovi. Po ní oslavovali Nizozemci Petra Velikého v četných literárních dílech, např. Gadso Coopman v latinsky psané poemě „Petreis“ (1807). Některá nizozemská díla o Petru Velikém z pozdějších dob byla přeložena do ruštiny (s. 89 násl.).

Také moderní literatura v Belgii se zabývá osobou Petra Velikého. Abraham Hans (1882-1939) vydal r. 1937 román o caru-tesaři (s. 106 násl.). E. Waegemans pak cituje tisk 18. stol. v Nizozemí, zejména z území dnešní Belgie, který pobytu cara věnoval velkou pozornost. Autor také uvádí, kolik obrazů a za jakou cenu z carova příkazu ruští agenti tehdy v nizozemských městech nakoupili (s. 166-176). Z carova nařízení studoval na antverpské akademii značný počet mladých Rusů (s. 178-179).

Car se stal hrdinou belgické opery, kterou složil André Grétry z Liège (1741-1813) pod názvem „Pierre le Grand“. Premiéra se konala v Bruselu 10. 4. 1794 (libreto napsal Jean-Nicolas Bouilly, 1763-1842).

E. Waegemans psal svou práci v době, kdy se v Nizozemí, v Belgii a v Rusku připomínalo 300. výročí (1997) první cesty Petra Velikého do západní Evropy, především do Nizozemí. Autor shromáždil velké množství údajů o carově pobytu na území dnešní Belgie a o stopách, které tento pobyt zanechal v literatuře. Je dobře, že text práce vyšel také v ruském překladu, takže se stal dostupný rusistům na celém světě.

*Antonín Měšťán*